

**EURÓPSKY DOHOVOR
o uznávaní a výkone rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti
o deti a o obnove starostlivosti o deti**

Členské štáty Rady Európy, signatári tohto dohovoru,

uznávajú, že v členských štátoch Rady Európy má blaho detí pri rozhodovaní týkajúceho sa ich starostlivosti prvoradú dôležitosť,

považujúc vytvorenie mechanizmu, ktorý zabezpečí širšie uznávanie a výkon rozhodnutí týkajúcich sa starostlivosti o dieťa, za spôsob, ako poskytnúť väčšiu ochranu blahu detí,

považujúc za žiaduce, majú na zreteli tento cieľ, zdôrazniť, že právo styku rodičov s dieťaťom je prirodzeným protipólom práva starostlivosti,

berúc do úvahy zvyšujúci sa počet prípadov, v ktorých boli deti neoprávnené premiestnené do cudziny, a ťažkosti pri zabezpečovaní primeraných riešení problémov, ktoré boli takými prípadmi spôsobené,

želajúc si prijať vhodné opatrenia, ktoré umožnia obnoviť starostlivosť o dieťa, ktorá bola násilne prerušená,

presvedčené o vhodnosti vytvorenia mechanizmu na tento účel zodpovedajúceho rôznym potrebám a rôznym okolnostiam,

želajúc si vytvoriť právnu spoluprácu medzi svojimi orgánmi,

dohodli sa takto:

Čl.1

Na účely tohto dohovoru

- a) dieťa označuje osobu akéhokoľvek štátneho občianstva, ak nedosiahla vek 16 rokov a nemá právo rozhodovať o mieste svojho pobytu podľa právneho poriadku štátu, v ktorom má svoj obvyklý pobyt, právneho poriadku štátu, ktorého je občanom, alebo vnútroštátnych právnych predpisov dožiadaného štátu,
- b) orgán označuje justičný alebo administratívny orgán,
- c) rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti znamená rozhodnutie orgánu v rozsahu, v ktorom sa týka osobnej starostlivosti o dieťa vrátane práva rozhodovať o mieste jeho pobytu alebo v ktorom sa týka práva styku s dieťaťom,
- d) neoprávnené premiestnenie dieťaťa označuje premiestnenie dieťaťa do cudziny pri porušení rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti o dieťa, ktoré bolo vydané v jednom zmluvnom štáte a ktoré je v tom štáte vykonateľné; neoprávnené premiestnenie tiež zahŕňa
 - i) nevrátenie dieťaťa z cudziny po skončení obdobia výkonu práva styku s týmto dieťaťom alebo po skončení akéhokoľvek iného dočasného pobytu na inom území, než na ktorom sa starostlivosť vykonáva,
 - ii) premiestnenie, ktoré bolo následne vyhlásené za nezákonné podľa článku 12.

ČASŤ I
ÚSTREDNÉ ORGÁNY

Čl.2

1. Každý zmluvný štát určí ústredný orgán, ktorý bude vykonávať úlohy určené týmto dohovorom.

2. Federálne štáty a štáty s viac ako s jedným právnym poriadkom môžu určiť viac ako jeden ústredný orgán a určia rozsah ich pôsobnosti.

3. Každé určenie podľa tohto článku sa oznámi generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

Čl.3

1. Ústredné orgány zmluvných štátov musia navzájom spolupracovať a podporovať spoluprácu medzi príslušnými orgánmi v ich domovských krajinách. Musia konať bez odkladu.

2. S cieľom uľahčenia vykonávania dohovoru ústredné orgány zmluvných štátov

- a) zabezpečujú zasielanie žiadostí o informácie od príslušných orgánov, ktoré sa týkajú právnych alebo skutkových údajov vedeného konania,
- b) poskytujú si navzájom na žiadosť informácie o právnom poriadku svojich štátov týkajúcom sa starostlivosti o deti a o jeho zmenách,
- c) priebežne sa navzájom informujú o akýchkoľvek ťažkostiach, ktoré sa môžu pri vykonávaní dohovoru vyskytnúť, a nakoľko je to len možné, odstraňujú prekážky jeho vykonávania.

Čl.4

1. Každý, kto dosiahol v zmluvnom štáte rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti o dieťa a kto si chce toto rozhodnutie nechať uznať alebo vykonať v inom zmluvnom štáte, môže predložiť na tento účel návrh ústrednému orgánu ktoréhokoľvek zmluvného štátu.

2. K návrhu je potrebné pripojiť doklady uvedené v článku 13.

3. Ak ústredný orgán, ktorý dostane návrh, nie je ústredným orgánom dožiadaného štátu, zašle doklady priamo a bez odkladu tomu ústrednému orgánu.

4. Ústredný orgán, ktorý dostal návrh, môže odmietnuť konať, ak je zrejmé, že nie sú splnené podmienky vyžadované týmto dohovorom.

5. Ústredný orgán, ktorý dostal návrh, informuje bez odkladu navrhovateľa o stave vybavovania jeho návrhu.

Čl.5

1. Ústredný orgán v dožiadanom štáte prijme všetky kroky, ktoré považuje za primerané, alebo zabezpečí, aby tieto kroky boli prijaté, ak je to potrebné, tým, že začne konanie pred príslušnými orgánmi, aby

- a) zistil miesto pobytu dieťaťa,
- b) odvrátil poškodenie záujmov dieťaťa alebo navrhovateľa, najmä prípadnými predbežnými opatreniami,
- c) zabezpečil uznanie alebo výkon rozhodnutia,
- d) zabezpečil odovzdanie dieťaťa navrhovateľovi, ak bol povolený výkon,
- e) informoval dožadujúci orgán o prijatých opatreniach a o ich výsledku.

2. Ak ústredný orgán v dožiadanom štáte má dôvod domnievať sa, že dieťa sa nachádza na území iného zmluvného štátu, zašle doklady priamo a bez odkladu ústrednému orgánu toho štátu.

3. S výnimkou nákladov repatriácie nebude žiaden zmluvný štát

požadovať žiadne platby od navrhovateľa v súvislosti s akýmkoľvek opatrením prijatým v jeho prospech podľa odseku 1 tohto článku ústredným orgánom tohto štátu vrátane trov konania, a pokiaľ to prichádza do úvahy, trov, ktoré vznikli na základe zastúpenia advokátom.

4. Ak sa uznanie alebo výkon odmietne a ak sa ústredný orgán dožiadaného štátu domnieva, že by mal rešpektovať žiadosť navrhovateľa na začatie meritórneho konania v tom štáte, ústredný orgán sa vynasnaží zabezpečiť pre navrhovateľa zastúpenie v tomto konaní za rovnako výhodných podmienok, aké majú osoby žijúce v tom štáte a občania toho štátu, a na tento účel môže predovšetkým začať konanie pred príslušnými orgánmi toho štátu.

Čl.6

1. Ak nestanovia niečo iné osobitné dohody medzi príslušnými ústrednými orgánmi alebo dôsledky uplatnenia ustanovenia odseku 3 tohto článku,

a) písomnosti adresované ústrednému orgánu dožiadaného štátu musia byť vyhotovené v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov toho štátu, alebo doplnené prekladom do toho jazyka,

b) ústredný orgán dožiadaného štátu musí napriek tomu prijať písomnosti vyhotovené v anglickom alebo vo francúzskom jazyku, alebo doplnené prekladom do jedného z týchto jazykov.

2. Písomnosti, ktoré zasiela ústredný orgán dožiadaného štátu, vrátane výsledkov vykonaných prešetrení, môžu byť vyhotovené v úradnom jazyku alebo v jednom z úradných jazykov tohto štátu, alebo v angličtine, alebo vo francúzštine.

3. Zmluvný štát môže vylúčiť čiastočne alebo úplne použitie ustanovení odseku 1 písm. b) tohto článku. Ak zmluvný štát uplatní takú výhradu, ostatné zmluvné štáty môžu proti tomuto štátu uplatniť rovnakú výhradu.

ČASŤ II

UZNANIE A VÝKON ROZHODNUTÍ O STAROSTLIVOSTI O DETI A O JEJ OBNOVE

Čl.7

Rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti vydané v jednom zmluvnom štáte sa uznáva a je vykonateľné v inom zmluvnom štáte za predpokladu, že je vykonateľné v štáte pôvodu.

Čl.8

1. V prípade neoprávneného premiestnenia ústredný orgán dožiadaného štátu zabezpečí okamžité prijatie opatrení na obnovenie starostlivosti o dieťa, ak

a) v čase začatia konania v štáte, kde bolo rozhodnutie vydané, alebo v čase neoprávneného premiestnenia, ak toto nastalo skôr, dieťa a jeho rodičia mali výlučne štátne občianstvo toho štátu a dieťa malo svoj obvyklý pobyt na území toho štátu a
b) žiadosť o obnovenie sa uplatnila na ústrednom orgáne v lehote do šiestich mesiacov odo dňa neoprávneného premiestnenia.

2. Ak podľa právneho poriadku dožiadaného štátu sa požiadavky odseku 1 tohto článku nemôžu splniť bez zapojenia justičného orgánu, žiadne z dôvodov odmietnutia uvedené v dohovore sa nevzťahujú na súdne konanie.

3. Ak existuje dohoda medzi osobou, ktorá má dieťa v starostlivosti, a inou osobou, ktorá umožňuje osobe právo styku,

pričom táto dohoda bola úradne schválená príslušným orgánom, a dieťa nebolo z cudziny vrátené po uplynutí dohodnutého času osobe, ktorá ho má v starostlivosti, starostlivosť sa obnoví podľa odseku 1 písm. b) a odseku 2 tohto článku. To isté sa týka rozhodnutia príslušného orgánu, ktorým sa priznáva také právo osobe, ktorá nemá dieťa v starostlivosti.

Čl.9

1. V prípade neoprávneného premiestnenia, iného ako uvedeného v článku 8, v ktorom bol návrh podaný ústrednému orgánu v lehote šiestich mesiacov odo dňa neoprávneného premiestnenia, môžu byť uznanie a výkon odmietnuté, iba

a) ak v prípade rozhodnutia vydaného v neprítomnosti odporcu alebo jeho právneho zástupcu nebola odporcovi riadne doručená písomnosť, ktorou sa konanie začalo, alebo obdobná písomnosť v lehote primeranej na to, aby si mohol zabezpečiť svoju obhajobu; také nedoručenie nemôže byť dôvodom na odmietnutie uznania alebo výkonu, ak sa doručenie nevykonalo z dôvodu, že odporca utajoval svoje miesto pobytu pred osobou, ktorá konanie začala v štáte pôvodu,

b) ak v prípade rozhodnutia vydaného v neprítomnosti odporcu alebo jeho právneho zástupcu, právomoc orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, nebola založená na základe

i) obvyklého pobytu odporcu alebo

ii) posledného spoločného obvyklého pobytu rodičov dieťaťa, pričom aspoň jeden z týchto rodičov musí mať naďalej tento obvyklý pobyt, alebo

iii) obvyklého pobytu dieťaťa,

c) ak je rozhodnutie nezlučiteľné s rozhodnutím týkajúcim sa starostlivosti, ktoré sa stalo vykonateľné v dožiadanom štáte pred premiestnením dieťaťa, okrem prípadov, keď dieťa malo svoj obvyklý pobyt na území dožadujúceho štátu najmenej jeden rok pred jeho premiestnením.

2. Ak návrh nebol zaslaný ústrednému orgánu, použijú sa ustanovenia odseku 1 tohto článku rovnako na žiadosť o uznanie alebo výkon, ktorá bola podaná v lehote šiestich mesiacov odo dňa neoprávneného premiestnenia.

3. Za žiadnych okolností sa cudzie rozhodnutie nesmie preskúmať vo veci samej.

Čl.10

1. V iných prípadoch, než sú uvedené v článkoch 8 a 9, sa môže uznanie a výkon odmietnuť nielen na základe dôvodov uvedených v článku 9, ale aj na základe jedného z týchto dôvodov:

a) ak sa preukáže, že dôsledky rozhodnutia sú zjavne nezlučiteľné so základnými zásadami právneho poriadku dožiadaného štátu, ktoré sa týkajú rodiny a dieťaťa,

b) ak sa preukáže, že z dôvodu zmeny okolností vrátane uplynutia času, ale nie výlučne z dôvodu zmeny pobytu dieťaťa po neoprávnenom premiestnení, dôsledky pôvodného rozhodnutia sú zjavne v rozpore s blahom dieťaťa,

c) ak v čase, keď bolo začaté konanie v štáte pôvodu,

i) dieťa bolo štátnym občanom dožiadaného štátu alebo v ňom malo svoj obvyklý pobyt a ak taká väzba neexistovala so štátom pôvodu,

ii) dieťa bolo štátnym občanom štátu pôvodu a súčasne aj dožiadaného štátu a malo svoj obvyklý pobyt v dožiadanom štáte,

d) ak je rozhodnutie nezlučiteľné s rozhodnutím vydaným v dožiadanom štáte alebo s rozhodnutím vydaným v treťom štáte, ktoré je vykonateľné v dožiadanom štáte v dôsledku konania začatého pred podaním žiadosti o uznanie alebo výkon, a ak

odmietnutie je v súlade s blahom dieťaťa.

2. V rovnakých prípadoch sa uznávacie alebo vykonávacie konanie môže prerušiť na základe jedného z týchto dôvodov:

- a) ak sa začalo konanie o riadnom opravnom prostriedku proti pôvodnému rozhodnutiu,
- b) ak sa v dožiadanom štáte vedie konanie týkajúce sa starostlivosti o dieťa, ktoré sa začalo skôr, ako sa začalo konanie v štáte pôvodu,
- c) ak je iné rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti o dieťa predmetom vykonávacieho konania alebo akéhokoľvek iného konania týkajúceho sa uznania tohto rozhodnutia.

Čl.11

1. Rozhodnutia o práve styku a výroky rozhodnutí o práve starostlivosti, ktoré sa týkajú práva styku, sa uznávajú a vykonávajú za rovnakých podmienok ako iné rozhodnutia týkajúce sa starostlivosti.

2. Ústredný orgán dožiadaného štátu však môže určiť podmienky na dodržiavanie a výkon práva styku, pričom vezme do úvahy najmä záruky poskytnuté vo veci stranami.

3. Ak neexistuje rozhodnutie upravujúce právo styku alebo ak bolo odmietnuté uznanie alebo výkon rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti, ústredný orgán dožiadaného štátu môže podať návrh príslušnému orgánu na vydanie rozhodnutia upravujúceho právo styku, ak osoba, ktorá uplatňuje právo na styk, o to požiada.

Čl.12

Ak v čase premiestnenia dieťaťa do cudziny neexistuje vykonateľné rozhodnutie týkajúce sa starostlivosti o toto dieťa vydané v zmluvnom štáte, ustanovenia dohovoru sa uplatnia na akékoľvek následné rozhodnutie, ktoré sa týka starostlivosti o toto dieťa a ktoré vyhlasuje premiestnenie za nezákonné, vydané v zmluvnom štáte na žiadosť osoby, ktorá má vo veci právny záujem.

ČASŤ III KONANIE

Čl.13

1. K žiadosti o uznanie alebo výkon rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti v druhom zmluvnom štáte sa musí pripojiť

- a) doklad, ktorý oprávňuje ústredný orgán dožiadaného štátu konať v prospech navrhovateľa alebo určiť ďalšieho zástupcu na tento účel,
- b) odpis rozhodnutia, ktorý spĺňa všetky potrebné náležitosti hodnovernosti,
- c) v prípade rozhodnutia vydaného v neprítomnosti odporcu alebo jeho právneho zástupcu, doklad, ktorý osvedčuje, že odporcovi bola riadne doručená písomnosť, ktorou sa začalo konanie, alebo obdobná písomnosť,
- d) ak je to potrebné, doklad, ktorý osvedčuje v súlade s právnym poriadkom štátu pôvodu, že rozhodnutie je vykonateľné,
- e) ak je to možné, vyhlásenie, z ktorého vyplýva miesto pobytu alebo pravdepodobné miesto pobytu dieťaťa v dožiadanom štáte,
- f) návrh na spôsob obnovy starostlivosti o dieťa.

2. Ak je to potrebné, musia byť uvedené doklady doplnené prekladom podľa ustanovení článku 6.

Čl.14

Každý zmluvný štát použije jednoduchý a rýchly procesný postup na uznanie a výkon rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti o dieťa. Na ten účel zabezpečí, aby žiadosť o výkon mohla byť podaná formou jednoduchého návrhu.

Čl.15

1. Skôr ako príslušný orgán dožiadaného štátu vydá rozhodnutie podľa článku 10 ods. 1 písm. b),

- a) zistí názory dieťaťa, ak ich zistenie nie je neúčelné najmä z dôvodov jeho veku a rozumovej vyspelosti, a
- b) môže žiadať o vykonanie akýchkoľvek primeraných prešetroení.

2. Náklady prešetroení v inom zmluvnom štáte hradia orgány štátu, v ktorom sa vykonávajú.

3. Žiadosti o prešetroenia a ich výsledky sa môžu zaslať príslušnému orgánu prostredníctvom ústredných orgánov.

Čl.16

Na účely tohto dohovoru sa nesmie vyžadovať overenie alebo akákoľvek iná podobná formálna náležitosť.

ČASŤ IV VÝHRADY

Čl.17

1. Zmluvný štát môže uplatniť výhradu, že v prípadoch uvedených v článkoch 8 a 9 alebo v jednom z týchto článkoch môže odmietnuť uznanie a výkon rozhodnutia týkajúceho sa starostlivosti na základe toho z dôvodov uvedených v článku 10, ktorý určí vo výhrade.

2. Uznanie a výkon rozhodnutia vydaného v zmluvnom štáte, ktorý uplatnil výhradu podľa odseku 1 tohto článku, možno odmietnuť v inom zmluvnom štáte z ktoréhokoľvek dodatočného dôvodu uvedeného vo výhrade.

Čl.18

Zmluvný štát môže uplatniť výhradu, že nebude viazaný ustanoveniami článku 12. Ustanovenia tohto dohovoru sa neuplatnia na rozhodnutia podľa článku 12, ktoré boli vydané v zmluvnom štáte, ktorý takú výhradu uplatnil.

ČASŤ V INÉ ZMLUVNÉ NÁSTROJE

Čl.19

Tento dohovor nebráni možnosti uplatnenia akéhokoľvek iného medzinárodného zmluvného nástroja platného medzi štátom pôvodu a dožiadaným štátom alebo akejkoľvek inej právnej normy dožiadaného štátu, ktorá nevyplýva z medzinárodnej zmluvy, na účely získania uznania alebo výkonu rozhodnutia.

Čl.20

1. Tento dohovor nemá vplyv na záväzky, ktoré má zmluvný štát k nezmluvnému štátu na základe medzinárodného zmluvného nástroja, ktorý sa zaoberá otázkami upravenými týmto dohovorom.

2. Ak dva zmluvné štáty prijali alebo niekoľko zmluvných štátov prijalo unifikovanú právnu úpravu týkajúcu sa

starostlivosti o deti alebo ak vytvorili osobitný systém uznávania alebo výkonu rozhodnutí v tejto oblasti, alebo ak tak urobia v budúcnosti, môžu vo vzájomnom vzťahu používať tieto normy alebo systém namiesto dohovoru alebo ktorejkoľvek jeho časti. Na to, aby mohli použiť toto ustanovenie, musia štáty oznámiť svoje rozhodnutie generálnemu tajomníkovi Rady Európy. Rovnako musia oznámiť každú zmenu alebo zrušenie tohto svojho rozhodnutia.

ČASŤ VI ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Čl.21

Dohovor je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy. Dohovor podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Ratifikačné listiny, listiny o prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

Čl.22

1. Dohovor nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa, keď tri členské štáty Rady Európy vyjadrili súhlas byť viazané dohovorom podľa článku 21.

2. Vo vzťahu ku každému členskému štátu, ktorý prejaví súhlas byť viazaný týmto dohovorom následne, nadobudne dohovor platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa uloženia jeho ratifikačnej listiny, listiny o prijatí alebo schválení.

Čl.23

1. Po nadobudnutí platnosti dohovoru môže Výbor ministrov Rady Európy prizvať ktorýkoľvek nečlenský štát Rady Európy na prístup k tomuto dohovoru na základe rozhodnutia väčšiny podľa článku 20 písm. d) Štatútu Rady Európy a jednohlasného schválenia zástupcami zmluvných štátov, ktoré sú oprávnené zasadať vo Výbore ministrov.

2. Vo vzťahu k prístupujúcemu štátu nadobudne dohovor platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa uloženia listiny o prístupe u generálneho tajomníka Rady Európy.

Čl.24

1. Každý štát môže pri podpise alebo pri uložení svojej ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí, schválení, alebo prístupe označiť územie alebo územia, v ktorých sa dohovor uplatní.

2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením adresovaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť územnú pôsobnosť tohto dohovoru na akékoľvek iné územie označené vo vyhlásení. Vo vzťahu k tomuto územiu nadobudne dohovor platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa doručenia takého vyhlásenia generálnemu tajomníkovi.

3. Každé vyhlásenie vykonané podľa predchádzajúcich dvoch odsekov možno odvolať vo vzťahu ku ktorémukoľvek územiu označenému v takom vyhlásení oznámením adresovaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa doručenia takého oznámenia generálnemu tajomníkovi.

Čl.25

1. Štát s dvoma alebo viacerými územnými celkami, v ktorých sa uplatňujú vo veciach týkajúcich sa starostlivosti o deti

a uznávania a výkonu rozhodnutí o starostlivosti o deti rôzne právne poriadky, môže pri podpise alebo pri uložení svojej ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí, schválení, alebo prístupe vyhlásiť, že tento dohovor sa uplatní na všetky jeho územné celky alebo len na jeden, alebo na niekoľko z nich.

2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením adresovaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť územnú pôsobnosť tohto dohovoru na akékoľvek iné územie označené vo vyhlásení. Vo vzťahu k tomuto územiu nadobudne dohovor platnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov odo dňa doručenia takého vyhlásenia generálnemu tajomníkovi.

3. Každé vyhlásenie urobené podľa predchádzajúcich dvoch odsekov možno odvolať vo vzťahu ku ktorémukoľvek územiu označenému v takom vyhlásení oznámením adresovaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa doručenia takého oznámenia generálnemu tajomníkovi.

Čl.26

1. Vo vzťahu k štátu, ktorý má vo veciach starostlivosti o deti dva alebo viaceré právne poriadky použiteľné pre rôzne územné celky,

a) odkaz na právny poriadok štátu, v ktorom má osoba obvyklý pobyt, alebo právny poriadok štátu, ktorého je osoba občanom, sa považuje za odkaz na právny poriadok určený pravidlami platnými v tomto štáte, alebo ak takéto pravidlá neexistujú, na ten právny poriadok, s ktorým má dotknutá osoba najužšiu väzbu,

b) odkaz na štát pôvodu alebo dožiadaný štát sa podľa okolností považuje za odkaz na územný celok, v ktorom bolo rozhodnutie vydané, alebo na územný celok, v ktorom sa žiada o uznanie alebo výkon rozhodnutia, alebo o obnovu starostlivosti.

2. Odsek 1 písm. a) tohto článku sa uplatní mutatis mutandis na štáty, ktoré majú vo veciach týkajúcich sa starostlivosti o deti dva alebo viaceré právne poriadky použiteľné na rôzne kategórie osôb.

Čl.27

1. Každý štát môže pri podpise alebo pri uložení svojej ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí, schválení, alebo pristúpení vyhlásiť, že uplatňuje jednu výhradu alebo viaceré z výhrad uvedených v článku 6 ods. 3, článku 17 alebo článku 18 tohto dohovoru. Iné výhrady nie sú prípustné.

2. Každý zmluvný štát, ktorý uplatnil výhradu podľa predchádzajúceho odseku, ju môže úplne alebo čiastočne odvolať oznámením adresovaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy. Odvolanie nadobudne platnosť dňom doručenia takého oznámenia generálnemu tajomníkovi.

Čl.28

Koncom tretieho roka, ktorý uplynie odo dňa nadobudnutia platnosti tohto dohovoru, a kedykoľvek neskôr z vlastného podnetu pozve generálny tajomník Rady Európy zástupcov ústredných orgánov ustanovených zmluvnými štátmi na stretnutie s cieľom analyzovať a uľahčiť vykonávanie dohovoru. Ktorýkoľvek členský štát Rady Európy, ktorý nie je zmluvnou stranou dohovoru, môže vyslať pozorovateľa. Z každého takého stretnutia sa pripraví správa a predloží sa Výboru ministrov Rady Európy na informáciu.

Čl.29

1. Každá zmluvná strana môže tento dohovor kedykoľvek vypovedať oznámením adresovaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy.

2. Takáto výpoveď nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca nasledujúceho po uplynutí šiestich mesiacov odo dňa doručenia oznámenia generálnemu tajomníkovi.

Čl.30

Generálny tajomník Rady Európy bude informovať členské štáty Rady Európy a každý iný štát, ktorý pristúpil k tomuto dohovoru, o

- a) každom podpise,
- b) uložení každej ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí, schválení, alebo prístupe,
- c) každom dátume nadobudnutia platnosti tohto dohovoru podľa článkov 22, 23, 24 a 25,
- d) každom inom úkone, oznámení alebo informácii týkajúcej sa dohovoru.

Na dôkaz toho podpísaní, súc na to riadne splnomocnení, podpísali tento dohovor.

Dané v Luxemburgu 20. mája 1980 v anglickom a vo francúzskom jazyku, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení, ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Generálny tajomník Rady Európy zašle overené kópie každému členskému štátu Rady Európy a ktorémukoľvek štátu prizvanému na prístup k tomuto dohovoru.